

μονάδας.

- δραστηριότητες κατά τις οποίες η μακροπρόθεσμη διάθεση αποβλήτων μπορεί να βλάψει το περιβάλλον.

Σημειώνεται ότι, όλες οι ανωτέρω συνθήκες αποτελούν απαραίτητες προϋποθέσεις επιλεξιμότητας και συμμετοχής στη δράση. Η μη ικανοποίηση κάθε μίας εξ αυτών αποτελεί συνθήκη αποκλεισμού του επενδυτικού σχεδίου. Συνεπώς, η μη ικανοποίησή τους ή η ελλιπής ή ανύπαρκτη τεκμηρίωση για την ικανοποίησή τους αποτελεί λόγο απόρριψης του επενδυτικού σχεδίου.

1.4 ΕΠΙΛΕΞΙΜΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ

Οι επιλέξιμες δαπάνες διακρίνονται σε δαπάνες για την υλοποίηση των επεμβάσεων ενεργειακής αναβάθμισης, οι οποίες εμπίπτουν στον Γενικό Απαλλακτικό Κανονισμό, και λοιπές υποστηρικτικές δαπάνες (δηλαδή δαπάνες απαραίτητες για τη σύνταξη, την υποβολή και την παρακολούθηση της αίτησης καθώς και τον τελικό έλεγχο επίτευξης των ελάχιστων ενεργειακών στόχων), οι οποίες εμπίπτουν στον Κανονισμό De Minimis. Επιλέξιμες δαπάνες στο πλαίσιο του αρ. 38 παρ. 3 είναι οι πρόσθετες επενδυτικές δαπάνες που απαιτούνται ώστε να επιτευχθεί το υψηλότερο επίπεδο ενεργειακής απόδοσης. Καθορίζονται συγκρίνοντας το κόστος της επένδυσης με το κόστος του αντιπαραδείγματος το οποίο θα προέκυπτε εάν δεν είχε χορηγηθεί η ενίσχυση, ως εξής: α) αν το αντιπάρδειγμα συνίσταται στην πραγματοποίηση επένδυσης χαμηλότερης ενεργειακής απόδοσης που αντιστοιχεί στη συνήθη εμπορική πρακτική στον συγκεκριμένο τομέα ή στο πλαίσιο της συγκεκριμένης δραστηριότητας, οι επιλέξιμες δαπάνες συνίστανται στη διαφορά μεταξύ του κόστους της επένδυσης για την οποία χορηγείται κρατική ενίσχυση και του κόστους της επένδυσης χαμηλότερης ενεργειακής απόδοσης· β) αν το αντιπάρδειγμα συνίσταται στην πραγματοποίηση της ίδιας επένδυσης σε μεταγενέστερη χρονική στιγμή, οι επιλέξιμες δαπάνες συνίστανται στη διαφορά μεταξύ του κόστους της επένδυσης για την οποία χορηγείται κρατική ενίσχυση και της καθαρής παρούσας αξίας του κόστους της μεταγενέστερης επένδυσης, με αναγωγή κατά τον χρόνο κατά τον οποίο θα πραγματοποιούνταν η ενισχυόμενη επένδυση· γ) αν το αντιπάρδειγμα συνίσταται στη διατήρηση των υφιστάμενων εγκαταστάσεων και του υφιστάμενου εξοπλισμού σε λειτουργία, οι επιλέξιμες δαπάνες συνίστανται στη διαφορά μεταξύ του κόστους της επένδυσης για την οποία χορηγείται κρατική ενίσχυση και της καθαρής παρούσας αξίας της επένδυσης στη συντήρηση, επισκευή και εκσυγχρονισμό της υφιστάμενης εγκατάστασης και του υφιστάμενου εξοπλισμού, με αναγωγή κατά τον χρόνο κατά τον οποίο θα πραγματοποιούνταν η ενισχυόμενη επένδυση· δ) στην περίπτωση εξοπλισμού που αποτελεί αντικείμενο σύμβασης χρηματοδοτικής μίσθωσης, οι επιλέξιμες δαπάνες συνίστανται στη διαφορά, από άποψη καθαρής παρούσας αξίας, μεταξύ της μίσθωσης του εξοπλισμού για τον οποίο χορηγείται κρατική ενίσχυση και της μίσθωσης του λιγότερο ενεργειακά αποδοτικού εξοπλισμού που θα μισθωνόταν εάν δεν είχε χορηγηθεί η ενίσχυση· το κόστος μίσθωσης δεν περιλαμβάνει δαπάνες που σχετίζονται με τη λειτουργία του εξοπλισμού ή της εγκατάστασης (κόστος καυσίμων, ασφάλιση, συντήρηση, άλλα αναλώσιμα), ανεξάρτητα από το αν καλύπτονται από τη σύμβαση χρηματοδοτικής μίσθωσης· Σε όλες τις περιπτώσεις που απαριθμούνται στο πρώτο εδάφιο, το αντιπάρδειγμα αντιστοιχεί σε επένδυση με συγκρίσιμη παραγωγική ικανότητα και διάρκεια που συμμορφώνεται με τα ήδη ισχύοντα ενωσιακά πρότυπα. Το αντιπάρδειγμα πρέπει να είναι αξιόπιστο υπό το πρίσμα των νομικών απαιτήσεων, των συνθηκών της αγοράς και των κινήτρων που παρέχει το σύστημα εμπορίας

εκπομπών της ΕΕ (ΣΕΔΕ της ΕΕ). Όταν η επένδυση συνίσταται σε σαφώς προσδιορίσιμη επένδυση που αποσκοπεί αποκλειστικά στη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης, για την οποία δεν υπάρχει λιγότερο ενεργειακά αποδοτικό αντιπαράδειγμα όσον αφορά την επένδυση, επιλέξιμες δαπάνες είναι οι συνολικές επενδυτικές δαπάνες.

Στην περίπτωση του άρθρ. 38α επιλέξιμες δαπάνες είναι οι συνολικές επενδυτικές δαπάνες. Η ενίσχυση επιφέρει βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης του κτιρίου, μετρούμενη ως πρωτογενής ενέργεια, τουλάχιστον κατά: i) 20 % σε σύγκριση με την κατάσταση πριν από την επένδυση στην περίπτωση ανακαίνισης υφιστάμενων κτιρίων, ή ii) κατά 10 % σε σύγκριση με την κατάσταση πριν από την επένδυση στην περίπτωση μέτρων ανακαίνισης που αφορούν την εγκατάσταση ή την αντικατάσταση ενός μόνο τύπου δομικών στοιχείων, όπως ορίζονται στο άρθρο 2 σημείο 9) της οδηγίας 2010/31/ΕΕ, και αυτά τα στοχευμένα μέτρα ανακαίνισης δεν αντιπροσωπεύουν περισσότερο από το 30 % του μέρους του προϋπολογισμού του καθεστώτος που αφορά τα μέτρα ενεργειακής απόδοσης, ή iii) κατά 10 % σε σύγκριση με το κατώτατο όριο που έχει καθοριστεί για τις απαιτήσεις για κτίρια με σχεδόν μηδενική κατανάλωση ενέργειας στο πλαίσιο των εθνικών μέτρων μεταφοράς της οδηγίας 2010/31/ΕΕ στην περίπτωση νέων κτιρίων. Η αρχική ζήτηση πρωτογενούς ενέργειας και η εκτιμώμενη βελτίωση προσδιορίζονται με βάση πιστοποιητικό ενεργειακής απόδοσης, όπως ορίζεται στο άρθρο 2 σημείο 12) της οδηγίας 2010/31/ΕΕ. 7. Η ενίσχυση που χορηγείται για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης του κτιρίου μπορεί να συνδυάζεται με ενισχύσεις για ένα από τα ακόλουθα μέτρα ή το σύνολό τους: α) την εγκατάσταση ολοκληρωμένου επιτόπιου εξοπλισμού για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, θέρμανσης ή ψύξης από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, φωτοβολταϊκών συλλεκτών και αντλιών θερμότητας· β) την εγκατάσταση εξοπλισμού για την αποθήκευση της ενέργειας που παράγεται από τις επιτόπιες εγκαταστάσεις ανανεώσιμης ενέργειας. Ο εξοπλισμός αποθήκευσης απορροφά τουλάχιστον το 75 % της ενέργειάς του από άμεσα συνδεδεμένη εγκατάσταση παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, σε ετήσια βάση· γ) τη σύνδεση με ενεργειακά αποδοτικό σύστημα τηλεθέρμανσης και/ή τηλεψύξης και συναφή εξοπλισμό· δ) την κατασκευή και εγκατάσταση υποδομής επαναφόρτισης για χρήση από τους χρήστες του κτιρίου, και συναφών υποδομών, όπως η υποδομή αγωγών καλωδίωσης, όταν οι χώροι στάθμευσης βρίσκονται είτε εντός του κτιρίου είτε σε παρακείμενο χώρο· ε) την εγκατάσταση εξοπλισμού για την ψηφιοποίηση του κτιρίου, ιδίως για την αύξηση της ευφυούς ετοιμότητάς του, συμπεριλαμβανομένων της παθητικής εσωτερικής ενσυρμάτωσης ή της δομημένης καλωδίωσης για δίκτυα δεδομένων και του βοηθητικού τμήματος της ευρυζωνικής υποδομής στην ιδιωτική έκταση στην οποία βρίσκεται το κτίριο, αλλά εξαιρουμένης της ενσυρμάτωσης ή της καλωδίωσης για δίκτυα δεδομένων εκτός της ιδιωτικής έκτασης· στ) επενδύσεις σε πράσινες στέγες και εξοπλισμό για τη συγκράτηση και τη χρήση των όμβριων υδάτων. Σε περίπτωση οποιωνδήποτε συνδυασμένων εργασιών αυτού του είδους, όπως καθορίζονται στα στοιχεία α) έως στ), το σύνολο των επενδυτικών δαπανών για τις διάφορες εγκαταστάσεις και τον εξοπλισμό συνιστά τις επιλέξιμες δαπάνες. Οι δαπάνες που δεν συνδέονται άμεσα με την επίτευξη υψηλότερου επιπέδου ενεργειακής απόδοσης ή περιβαλλοντικών επιδόσεων δεν είναι επιλέξιμες.

Δαπάνες για την υλοποίηση επεμβάσεων ενεργειακής αναβάθμισης

Τηρουμένων των ανωτέρω, επιλέξιμες παρεμβάσεις είναι οι ακόλουθες:

- παρεμβάσεις ενεργειακής αναβάθμισης κτιριακού κελύφους, όπως θερμομόνωση αδιαφανών δομικών στοιχείων, αντικατάσταση διαφανών δομικών στοιχείων, εγκατάσταση συστημάτων σκίασης,
- παρεμβάσεις ενεργειακής αναβάθμισης συστήματος φωτισμού, εσωτερικού και εξωτερικού, όπως αντικατάσταση φωτιστικών σωμάτων από νέα τεχνολογίας LED,

εγκατάσταση αυτοματισμών σύζευξης τεχνητού με φυσικό φωτισμό, εγκατάσταση αυτοματισμών μείωσης κατανάλωσης λόγω απουσίας / παρουσίας χρηστών,

- παρεμβάσεις εξοικονόμησης ενέργειας σε συστήματα θέρμανσης χώρων, όπως αντικατάσταση λεβήτων από αντλίες θερμότητας, ενίσχυση θερμομόνωσης δικτύων διανομής, αντικατάσταση τερματικών μονάδων από νέες ενεργειακά αποδοτικότερες,
- παρεμβάσεις εξοικονόμησης ενέργειας σε συστήματα ψύξης χώρων, όπως αντικατάσταση ψυκτών από νεότερης τεχνολογίας αντλίες θερμότητας ή ψύκτες, ενίσχυση θερμομόνωσης δικτύων διανομής, αντικατάσταση τερματικών μονάδων από νέες ενεργειακά αποδοτικότερες,
- παρεμβάσεις εξοικονόμησης ενέργειας σε συστήματα αερισμού χώρων, όπως αντικατάσταση Κ.Κ.Μ. από νεότερης τεχνολογίας που διαθέτουν ανάκτηση της ενέργειας του απορριπτόμενου αέρα, ενίσχυση θερμομόνωσης δικτύων διανομής, αντικατάσταση ανεμιστήρων μονάδων από νέες ενεργειακά αποδοτικότερους που ελέγχονται από ηλεκτρονικές διατάξεις (inverters),
- παρεμβάσεις εξοικονόμησης ενέργειας σε συστήματα ζεστού νερού χρήσης, όπως αντικατάσταση λεβήτων από αντλίες θερμότητας, με ή χωρίς ενίσχυση θερμομόνωσης δικτύων διανομής, αντικατάσταση μονάδων αποθήκευσης από νέες ενεργειακά αποδοτικότερες,
- εγκατάσταση ηλιοθερμικών συστημάτων,
- παρεμβάσεις αντικατάστασης ενεργοβόρου εξοπλισμού που αφορά την παραγωγική διαδικασία των παρεχόμενων κύριων υπηρεσιών (π.χ. φούρνοι, ψυγεία)
- εγκατάσταση συστήματος αντιστάθμισης
- εγκατάσταση συστημάτων αυτοματισμού, ελέγχου και διαχείρισης σε τοπικό και σε κεντρικό επίπεδο (Building Energy Management System, Energy Management System)

Δεν αποτελούν επιλέξιμες δαπάνες, μεταξύ άλλων:

- Οι δαπάνες που δεν συνδέονται άμεσα με την επίτευξη υψηλότερου επιπέδου ενεργειακής απόδοσης
- Η αντικατάσταση καυστήρων και λεβήτων με καυστήρες ή λέβητες ορυκτών καυσίμων
- Εργασίες συντήρησης
- Κινητά στοιχεία, μη μόνιμου χαρακτήρα (πχ κουρτίνες, εσωτερικές περσίδες, κλπ)
- Λοιπός εξοπλισμός που δε συμβάλει στην ενεργειακή αναβάθμιση του κτιρίου
- Δαπάνες για συμπαραγωγή ηλεκτρισμού και θερμότητας και των ενισχύσεων για τηλεθέρμανση και/ή τηλεψύξη
- Εργοδοτικές εισφορές για κατασκευαστικές εργασίες και οι δαπάνες που αφορούν σε δασμούς, και τέλη.

Λοιπές υποστηρικτικές δαπάνες

Στο πλαίσιο της Δράσης αποτελούν επιλέξιμες δαπάνες αυτές για την παροχή των ακόλουθων υποστηρικτικών υπηρεσιών:

α) Υπηρεσίες Ενεργειακού Ελεγκτή, όπως ορίζεται από τον ν. 4342/2015 και τη σχετική Υ.Α..

i./ Προκαταρκτικές Ενέργειες Σύνταξης Αίτησης

Διενέργεια Ενεργειακού Ελέγχου βάσει του ν.4342/2015 από Ενεργειακούς Ελεγκτές εγγεγραμμένους στο μητρώο ενεργειακών ελεγκτών του ΥΠΕΝ, κατά τη σύνταξη και υποβολή της πρότασης – Θέσπιση Ενεργειακού Στόχου.

Υποβολή της Έκθεσης Αναφοράς Ενεργειακού Ελέγχου στο "ΑΡΧΕΙΟ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΩΝ ΕΛΕΓΧΩΝ" του ΥΠΕΝ

Επισημαίνεται ότι οι υπηρεσίες της παρ. α) σημείο i) δεν συνιστούν επιλέξιμες δαπάνες στην περίπτωση των Πολύ Μεγάλων Επιχειρήσεων, για τις οποίες υφίσταται εκ του νόμου υποχρέωση διενέργειας Ενεργειακού Ελέγχου βάσει του άρθρου 10 του ν. 4342/2015.

ii./ Αποτίμηση του Ενεργειακού Στόχου μετά την ολοκλήρωση των παρεμβάσεων

Διενέργεια Ενεργειακού Ελέγχου βάσει του ν.4342/2015 από Ενεργειακούς Ελεγκτές εγγεγραμμένους στο μητρώο ενεργειακών ελεγκτών του ΥΠΕΝ, μετά την ολοκλήρωση της υλοποίησης των παρεμβάσεων.

Υποβολή της Έκθεσης Αναφοράς Ενεργειακού Ελέγχου στο "ΑΡΧΕΙΟ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΩΝ ΕΛΕΓΧΩΝ" του ΥΠΕΚΑ.

β) Υπηρεσίες Ενεργειακού Επιθεωρητή, όπως ορίζεται από το ν. 4122/2013 και τη σχετική Υ.Α. 178581/30-06-2017, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει, για έκδοση Πιστοποιητικών Ενεργειακής Απόδοσης για τις περιπτώσεις κτιρίων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ΚΕΝΑΚ.

i./ Προκαταρκτικές Ενέργειες Σύνταξης Αίτησης

Έκδοση Π.Ε.Α. από Ενεργειακούς Επιθεωρητές εγγεγραμμένους στο μητρώο ενεργειακών επιθεωρητών του ΥΠΕΝ κατά τη σύνταξη και υποβολή της πρότασης. Στο βασικό σενάριο υλοποίησης παρεμβάσεων θα περιλαμβάνονται το σύνολο ή όσες παρεμβάσεις, από τις επιλέξιμες, λαμβάνει υπόψη ο ΚΕΝΑΚ.

ii./ Αποτίμηση του Ενεργειακού Στόχου μετά την ολοκλήρωση των παρεμβάσεων

Έκδοση Π.Ε.Α. από Πιστοποιημένους Ενεργειακούς Επιθεωρητές μετά την ολοκλήρωση της υλοποίησης των παρεμβάσεων.

γ) Εφαρμογή και Πιστοποίηση συστήματος ενεργειακής διαχείρισης σύμφωνα με το πρότυπο ISO 50001.

Περιλαμβάνεται η αμοιβή του φορέα πιστοποίησης της εφαρμογής του συστήματος

δ) Δαπάνες Συμβούλου Διοίκησης και Διαχείρισης της αίτησης

Περιλαμβάνονται οι δαπάνες του Συμβούλου για την προετοιμασία και υποβολή της αίτησης καθώς επίσης και για την διοίκηση και διαχείριση της κατά τη διάρκεια υλοποίησης και μέχρι την ολοκλήρωση της.

ε) Δαπάνες Μελετών

Περιλαμβάνονται οι δαπάνες για την εκπόνηση μελετών κάθε μορφής απαραίτητες για την υλοποίηση της έκθεσης αποτελεσμάτων του ενεργειακού ελέγχου σχετικές με τους σκοπούς της Δράσης.

Για τις **λοιπές υποστηρικτικές δαπάνες** επισημαίνονται τα εξής:

- Ο Ενεργειακός Έλεγχος διενεργείται από Ενεργειακό Ελεγκτή εγγεγραμμένο στο Μητρώο Ενεργειακών Ελεγκτών, σύμφωνα με τον ν.4342/15.
- Η έκδοση Πιστοποιητικού Ενεργειακής Απόδοσης (ΠΕΑ) διενεργείται από Ενεργειακό Επιθεωρητή, εγγεγραμμένο στο Μητρώο Ενεργειακών Επιθεωρητών.
- Η δαπάνη για το κόστος των Ενεργειακών Ελέγχων, των Ενεργειακών Επιθεωρήσεων προς έκδοση Πιστοποιητικών Ενεργειακής Απόδοσης (ΠΕΑ) για περιπτώσεις κτιρίων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ΚΕΝΑΚ, η δαπάνη του Ενεργειακού

Συμβούλου, οι δαπάνες για την εφαρμογή και πιστοποίηση συστήματος ενεργειακής διαχείρισης, καθώς και τυχόν δαπάνες απαιτούμενων υποστηρικτών μελετών είναι επιλέξιμες.

- Σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να τηρείται η νομοθεσία για το ασυμβίβαστο των ενεργειακών επιθεωρήσεων και το ασυμβίβαστο των ενεργειακών ελέγχων. Πιο συγκεκριμένα,
  - κατ' εφαρμογή του Ν. 4409/16 (ΦΕΚ Α' 136/28.7.2016), Μέρος ΙΙΙ, άρθρο 53:
«1. Απαγορεύεται η διενέργεια ενεργειακής επιθεώρησης από Ενεργειακό Επιθεωρητή σε κτίριο ή κτιριακή μονάδα εφόσον:
α) συμμετείχε στη μελέτη, κατασκευή, επίβλεψη, συντήρηση, ο ίδιος ή νομικό πρόσωπο του οποίου είναι μέλος ή εταίρος ή υπάλληλος,
β) έχει δικαίωμα κυριότητας, νομής ή κατοχής, ο ίδιος, ή σύζυγος ή συγγενής του έως β' βαθμού ή νομικό πρόσωπο του οποίου ο ίδιος είναι μέλος ή εταίρος ή υπάλληλος»
    - κατ' εφαρμογή του άρθρου 10 παρ. 17 του ν. 4342/2015 (Α' 143):
«17. Η ιδιότητα του ενεργειακού ελεγκτή είναι ασυμβίβαστη με την ιδιότητα του δημοσίου υπαλλήλου ή υπαλλήλου νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου (ν.π.δ.δ.), με σχέση δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου αορίστου ή ορισμένου χρόνου.»
- Οι δαπάνες παροχής υπηρεσιών, παρακολούθησης και διαχείρισης της υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου είναι επιλέξιμες υπό τους ακόλουθους όρους:
  - ο Να αφορούν στο χρονικό διάστημα από την ημερομηνία δημοσίευσης της πρόσκλησης και μέχρι την ολοκλήρωση της επένδυσης.
  - ο Οι πιθανές δαπάνες διαμονής, μετακίνησης και λοιπές δαπάνες ταξιδιών των συμβούλων περιλαμβάνονται στη συνολική αμοιβή τους και δεν είναι επιλέξιμες ως διακριτές δαπάνες.
- Οι επιλέξιμες επιχορηγούμενες δαπάνες για τις συμβουλευτικές / υποστηρικτικές εργασίες στο σύνολό τους δε δύναται να υπερβαίνουν το επτά τοις εκατό (7%) του επιλέξιμου συνολικού Π/Υ του επενδυτικού σχεδίου, με ανώτατο σύνολο υποστηρικτικών δαπανών τις 30.000 €.
- Η τελική επιλεξιμότητα των δαπανών συνδέεται άμεσα με την κάλυψη του ενεργειακού στόχου που τίθεται είτε μέσω του ΠΕΑ, ή της έκθεσης αποτελεσμάτων του ενεργειακού ελέγχου σε συνδυασμό με τις εκθέσεις ολοκλήρωσης εργασιών, τα οποία θα πρέπει να υποβάλλονται ως παραδοτέα και θα ελέγχονται απολογιστικά μετά το πέρας των επεμβάσεων και σε κάθε περίπτωση πριν την εκταμίευση της τελικής δόσης του έργου.

Στον ακόλουθο πίνακα παρουσιάζονται τα ανώτατα όρια κατανομής δαπανών ανά κατηγορία δαπάνης:

α/α	ΕΠΙΛΕΞΙΜΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΑΠΑΝΗΣ	ΑΝΩΤΑΤΟ ΟΡΙΟ ΚΑΤΑΝΟΜΗΣ ΔΑΠΑΝΩΝ ΑΝΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΑΠΑΝΗΣ	ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΑΝΩΤΑΤΟ ΟΡΙΟ
1	Ενεργειακή αναβάθμιση κτιριακών υποδομών (προμήθεια υλικών, δαπάνες τοποθέτησης) (άρθρο 38α ΓΑΚ- παράγραφος 1.5.2.2. του παρόντος Οδηγού)	100%	100 %
2	(α) Παρεμβάσεις εξοικονόμησης ενέργειας σε εγκαταστάσεις και εξοπλισμό παραγωγής (αντικατάσταση ενεργοβόρου εξοπλισμού παραγωγής ή/και προμήθεια νέου) (β) Παρεμβάσεις εξοικονόμησης ενέργειας σε εγκαταστάσεις διανομής ενέργειας & σε τελικούς ενεργειακούς καταναλωτές (προμήθεια εξοπλισμού, δαπάνες εγκατάστασης) (άρθρο 38 ΓΑΚ- παράγραφος 1.5.2.1. του παρόντος Οδηγού)	100 %	
3	Εγκατάσταση ηλιοθερμικών συστημάτων (άρθρο 38α ΓΑΚ- παράγραφος 1.5.2.2. του παρόντος Οδηγού)	15%	
4	Εγκατάσταση Building Energy Management System (προμήθεια εξοπλισμού, δαπάνες εγκατάστασης) (άρθρο 38α ΓΑΚ- παράγραφος 1.5.2.1. του παρόντος Οδηγού)	15%	
5	Εγκατάσταση Energy Management System (προμήθεια εξοπλισμού, δαπάνες εγκατάστασης) (άρθρο 38 ΓΑΚ- παράγραφος 1.5.2.1. του παρόντος Οδηγού)	10%	
6	Αμοιβή Ενεργειακού Ελεγκτή/ Ενεργειακού Επιθεωρητή (De Minimis)	7 %	7 %
7	Πιστοποίηση συστημάτων ενεργειακής διαχείρισης (Κανονισμός De Minimis)	2 %	
8	Αμοιβή συμβούλων διοίκησης (Κανονισμός De Minimis)	5 %	

Γενικές επισημάνσεις για τις δαπάνες

- Επιλέξιμες είναι ΜΟΝΟ οι παρεμβάσεις που περιγράφονται στο προτεινόμενο σχέδιο εξοικονόμησης ενέργειας της Έκθεσης Αποτελεσμάτων του Ενεργειακού Ελέγχου ή της

Ενεργειακής Επιθεώρησης (πρώτο σενάριο ΠΕΑ), κατά περίπτωση, λαμβάνοντας υπόψη τα όρια του προϋπολογισμού που τίθενται στην παράγραφο 1.5.1 του παρόντος οδηγού.

- Δεν θεωρείται επιλέξιμο για συγχρηματοδότηση επενδυτικό σχέδιο του οποίου οι δαπάνες πραγματοποιούνται πριν από τον χρόνο έναρξης επιλεξιμότητας δαπανών. Έναρξη εργασιών πριν την υποβολή της αίτησης χρηματοδότησης έχει ως αποτέλεσμα την απόρριψη της αίτησης για το σύνολο της πρότασης.
- Όπου από το ισχύον θεσμικό πλαίσιο απαιτείται η έκδοση αδειών και εγκρίσεων για την πραγματοποίηση των παρεμβάσεων που περιλαμβάνονται στο ΕΣ, αυτές πρέπει να εξασφαλιστούν και να προσκομιστούν κατά την υποβολή του τελικού αιτήματος καταβολής της δημόσιας δαπάνης.
- Δεν είναι επιλέξιμες οι δαπάνες που αφορούν σε προμήθεια παραγωγικού εξοπλισμού.
- Δεν είναι επιλέξιμες οι δαπάνες που αφορούν σε δασμούς, φόρους, τέλη, έξοδα αμοιβών εκτελωνιστή και εκτελωνισμού.
- Τα υλικά και τα συστήματα που θα χρησιμοποιηθούν για τις παρεμβάσεις πρέπει να φέρουν πιστοποίηση των ενεργειακών χαρακτηριστικών τους.
- Ο προμηθευόμενος εξοπλισμός πρέπει να είναι σύγχρονος, καινούργιος κι αμεταχειριστος και να περιέρχεται στην κυριότητα της επιχείρησης.
- Η Επένδυση θα συμμορφώνεται με την τεχνική καθοδήγηση σχετικά με την εφαρμογή της αρχής της μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης, όσον αφορά τις αρχές της κυκλικής οικονομίας για την ανακύκλωση των αποβλήτων κατασκευών και σύμφωνα με την οδηγία για την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων (2010/31/ΕΕ)", σύμφωνα με την Εκτελεστική Απόφαση (CID).
- Όλες οι δαπάνες εξετάζονται για την επιλεξιμότητά τους και το εύλογο του κόστους κατά τη διαδικασία επαλήθευσης - πιστοποίησής τους. Σε περίπτωση που οι δαπάνες που πιστοποιούνται δεν κριθούν επιλέξιμες ή/ και εύλογες, θα γίνεται δεκτό μόνο το ποσό που χαρακτηρίζεται ως επιλέξιμο, εύλογο και σχετικό.
- Ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ) είναι επιλέξιμη δαπάνη, εφ' όσον ο Δικαιούχος δεν έχει δικαίωμα έκπτωσης του ΦΠΑ σύμφωνα με τις διατάξεις του κώδικα ΦΠΑ όπως εκάστοτε ισχύει. Ειδικότερα, είναι επιλέξιμη δαπάνη εφ' όσον βαρύνει δαπάνες που χρησιμοποιούνται για την άσκηση εξαιρούμενων ή απαλλασσόμενων του ΦΠΑ δραστηριοτήτων του Δικαιούχου.
- Στις περιπτώσεις που ο ΦΠΑ βαρύνει δαπάνες οι οποίες χρησιμοποιούνται τόσο για την άσκηση δραστηριοτήτων για τις οποίες δεν παρέχεται δικαίωμα έκπτωσης όσο και για την άσκηση δραστηριοτήτων για τις οποίες παρέχεται το σχετικό δικαίωμα, ο ΦΠΑ είναι επιλέξιμη δαπάνη κατά το ποσοστό που δεν μπορεί να ανακτηθεί. Σημειώνεται ότι, όταν ο ΦΠΑ είναι επιλέξιμη δαπάνη, συμπεριλαμβάνεται στον επιχορηγούμενο π/υ και σε καμία περίπτωση δεν τον προσαυξάνει.
- Η τελική επιλεξιμότητα των δαπανών από την υλοποίηση των ενταγμένων προτάσεων θα επιβεβαιωθεί με επαλήθευση του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου.

Ως ημερομηνία **έναρξης επιλεξιμότητας δαπανών** ορίζεται:

- 1) για τις δαπάνες οι οποίες υπάγονται στο Γενικό Απαλλακτικό Κανονισμό, **η ημερομηνία ηλεκτρονικής υποβολής της πρότασης στο Πρόγραμμα.**
- 2) για τις δαπάνες οι οποίες υπάγονται στον Κανονισμό Deminimis, **η ημερομηνία προδημοσίευσης του Προγράμματος,**

Ως ημερομηνία **λήξης επιλεξιμότητας των δαπανών** των προτάσεων ορίζεται η **30.07.2025**. Η ολοκλήρωση των προτεινόμενων προτάσεων θα πρέπει να συντελεστεί έως την ως άνω ημερομηνία.

Οι ενισχύσεις της παρούσας δράσης θα διατεθούν στο πλαίσιο:

- του Κανονισμού ΕΕ/2023/2831 της Επιτροπής της 13ης Δεκεμβρίου 2023 σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας (De Minimis).
- του Κανονισμού (ΕΕ) αρ.651/2014 της Επιτροπής για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την κοινή αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 & 108 της συνθήκης (ΓΑΚ), και συγκεκριμένα με βάση το Άρθρο 38 (Επενδυτικές ενισχύσεις για μέτρα ενεργειακής απόδοσης εκτός από μέτρα ενεργειακής απόδοσης σε κτίρια) και το Άρθρο 38α (Επενδυτικές ενισχύσεις για μέτρα ενεργειακής απόδοσης σε κτίρια).

1.5 ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ – ΕΝΤΑΣΕΙΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

1.5.1 Προϋπολογισμός Επενδυτικών Σχεδίων Ενεργειακής Αναβάθμισης

Ο επιχορηγούμενος προϋπολογισμός (δημόσια δαπάνη και ιδιωτική συμμετοχή, άνευ Φ.Π.Α.) κάθε επενδυτικής πρότασης δυνητικού δικαιούχου ενίσχυσης

- δεν δύναται να υπερβαίνει το ποσό των πεντακοσίων χιλιάδων ευρώ (500.000 €) για τον κλάδο του Τουρισμού.
- δεν δύναται να υπερβαίνει το ποσό των διακοσίων πενήντα χιλιάδων ευρώ (250.000 €) για τον κλάδο του Εμπορίου και των Υπηρεσιών.

Επισημαίνεται ότι στην περίπτωση ενισχύσεων για την παροχή συμβουλευτικών/ υποστηρικτικών εργασιών στο σύνολό τους δε δύναται να υπερβαίνουν το επτά τοις εκατό (7%) του επιχορηγούμενου προϋπολογισμού του επενδυτικού σχεδίου, με ανώτατο σύνολο υποστηρικτικών δαπανών τις 30.000 €.

Πέραν των ανωτέρω, σε κάθε περίπτωση ο επιχορηγούμενος προϋπολογισμός (δημόσια δαπάνη και ιδιωτική συμμετοχή **άνευ** Φ.Π.Α.) δε δύναται να υπερβαίνει το γινόμενο του 1,45 € επί το σύνολο της εκτιμώμενης ετήσιας εξοικονόμησης πρωτογενούς ενέργειας (kWh), όπως προκύπτει από το Α' Πιστοποιητικό Ενεργειακής Απόδοσης, ή από την Έκθεση Αποτελεσμάτων του Ενεργειακού Ελέγχου, κατά περίπτωση απαίτησης ως ορίζεται στην ενότητα 1.6.1. Στην περίπτωση όπου ο λόγος επιχορηγούμενου προϋπολογισμού προς την ετήσια εξοικονόμηση πρωτογενούς ενέργειας είναι μικρότερος του 1,45, τα επιλέξιμα ποσά μειώνονται αναλογικά.

Γενικές επισημάνσεις:

Σε περίπτωση που το υποβαλλόμενο επενδυτικό σχέδιο τόσο για τον κλάδο του Τουρισμού όσο και για τον κλάδο του Εμπορίου και των Υπηρεσιών έχει προϋπολογισμό μεγαλύτερο από το ως άνω ποσό ανά κατηγορία δραστηριότητας, τότε θα κρίνεται επιλέξιμο ΜΟΝΟ μέχρι του ορίου που τίθεται. Το υπόλοιπο τμήμα του προϋπολογισμού αποτελεί μη επιλέξιμη δαπάνη και **υλοποιείται υποχρεωτικά**, εφόσον συνεισφέρει στην επίτευξη του ενεργειακού στόχου που έχει τεθεί κατά την υποβολή του επενδυτικού σχεδίου.

Για τα όρια και τις μέγιστες εντάσεις ενίσχυσης, λαμβάνεται υπόψη το συνολικό ποσό των κρατικών ενισχύσεων που χορηγούνται στην ενισχυόμενη δραστηριότητα/ στο ενισχυόμενο έργο/ στην επιχείρηση.